Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1943 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor, m. m., såvitt angår genom propositionen framlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken, lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse och lag angående ändrad lydelse av 22 och 23 §§ lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 15 januari 1943 dagtecknad proposition nr 17, i vad densamma hänvisats till bankoutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, i punkterna 9)—11) föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

dels förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken,

dels lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse,

dels ock lag angående ändrad lydelse av 22 och 23 §§ lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.

Berörda författningsförslag äro av följande lydelse:

Förslag
till
förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

Härigenom förordnas, att § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken[1] skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 2.

Mom. 1. Envar äger — — — i postsparbanken.

Insättning må — — — särskild motbok.

Erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande må jämväl i annat fall än i föregående stycke sägs ökas utöver 5,000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1943.

---

[1] Senaste lydelse se SFS 1940: 144.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse.

Härigenom förordnas, att 52 § lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse[1] skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

52 §.

Varda penningar — — — hos bolaget.

En och samma insättares tillgodohavande på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning må icke annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver fyra tusen kronor; dock gälle begränsningen ej om erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande. Bankaktiebolag må icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock lämnat öppet att, då sådant prövas kunna ske utan olägenhet, i särskilda fall medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. Insättning å räkning, varom ovan sägs, antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren. Då medel å sådan räkning lyftas, skall anteckning därom göras i motboken. I fråga om medel, som bolaget mottager i egenskap av erkänd skatteförmedlingskassa, vare dock utfärdande av motbok ej erforderligt. Ej må bolaget träffa förbehåll, som skulle medföra att betalning till annan än rätt innehavare av motbok kunde av bolaget åberopas.

I fråga — — — särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1943.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 22 och 23 §§ lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.

Härigenom förordnas, att 22 och 23 §§ lagen den 29 juni 1923 om sparbanker[2] skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

22 §.

Sparbank må ej driva annan inlåningsrörelse än å motboksräkning eller å räkning för medel, som sparbank mottager i egenskap av erkänd skatteförmedlingskassa; dock att sparbank må för fyllande av tillfälligt penningbe-

[1] Senaste lydelse se SFS 1936: 93.

[2] Senaste lydelse av 23 § se SFS 1936: 94.

hov begagna kredit å löpande räkning eller kreditivräkning i riksbanken eller inländskt bankbolag eller annorledes upptaga lån.

En och — — — bestämda beloppet.

Ej må — — — uppsägningstidens utgång.

23 §.

Insättning å motboksräkning skall antecknas i motbok. Motboken, som skall vara försedd med ordningsnummer, må ej vara ställd till innehavaren eller eljest löpande; ej heller må sparbanken träffa förbehåll, som skulle medföra att betalning till annan än rätt innehavare kunde av sparbanken åberopas. I motboken skall intagas erinran om att överlåtelse bör till nye ägarens säkerhet anmälas hos sparbanken. Har beträffande de insatta medlens utbetalning förbehåll gjorts, skall anteckning därom ske i motboken. Vid motboken skola vara fogade utdrag av denna lag och sparbankens reglemente, i vad de avse förhållandet mellan sparbanken och insättare.

Då medel å motboksräkning lyftas, skall anteckning därom ske i motboken.

I fråga — — — särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1943.

I propositionen har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

a) förordning om erkända skatteförmedlingskassor,

b) förordning om utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor,

c) förordning om preskription av utskylder m. m.,

d) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken,

e) lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 21 juni 1940 (nr 540) om krigsskadeersättning,

f) lag angående ändrad lydelse av 76 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet,

g) lag angående ändrad lydelse av 71 § lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad,

h) lag angående ändrad lydelse av 58 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm,

i) förordning om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning.

Propositionen har i denna del hänvisats, vad angår de under punkterna a), b) och c) upptagna förslagen, till bevillningsutskottet, i fråga om punkterna d), e) och i) till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet samt beträffande de under punkterna f), g) och h) upptagna förslagen till konstitutionsutskottet.

Bevillningsutskottet har i sitt den 26 februari 1943 avgivna betänkande

nr 5, andra lagutskottet i sitt den 4 mars 1943 avgivna utlåtande nr 10 och konstitutionsutskottet i sitt den 11 mars 1943 avgivna utlåtande nr 4 i huvudsak tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen har bifallit vad utskotten hemställt.

Förordningen om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen angående postsparbanken och lagen angående ändrad lydelse av 52 § lagen om bankrörelse.

Enligt § 2 mom. 1 andra stycket förordningen angående postsparbanken må en och samma persons tillgodohavande hos postsparbanken ej ökas utöver 5,000 kronor eller, där fråga är om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal, utöver 3,000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet.

I 52 § andra stycket lagen om bankrörelse stadgas, att en och samma insättares tillgodohavande på s. k. sparkasseräkning eller därmed likartad räkning icke må annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver 4,000 kronor.

Vidare gäller enligt 22 § andra stycket lagen om sparbanker, att en och samma insättares tillgodohavande icke må annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet ökas utöver visst i reglementet bestämt belopp, högst 30,000 kronor, dock att länsstyrelsen, då särskilda skäl därtill föranleda, må meddela sparbank tillstånd att i fråga om viss insättares tillgodohavande höja det sålunda bestämda beloppet.

De sakkunniga, som framlagt förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor, ha i sitt betänkande (SOU 1942: 21, sid. 71) anfört:

Olägenheten för skatteförmedlingskassor i mindre orter att icke därstädes äga tillgång till bankinrättning för medlens insättande synes icke vara av alltför stor betydelse. Ett anlitande av postgirorörelsen för medlens överförande till bankinrättning borde ju vara en fullt tillfredsställande lösning i dylika fall. Vill man emellertid bereda möjlighet för kassa, som önskar anlita statens sparbank, till direkt insättning i postsparbanken i dessa fall, synes detta enklast kunna ske genom att skatteförmedlingskassorna medgivas rätt att å motbok med postsparbanken insätta även belopp, som överstiga 5,000 kronor. En dylik ändring synes i och för sig väl motiverad å den grund, att de klumpbelopp, som insättas, i verkligheten äro hänförliga till ett flertal olika personer, vilka var för sig skulle kunna verkställa insättningar av beloppen i fråga utan att därför det stadgade maximibeloppet överskredes. Till undvikande av förväxling synes lämpligen böra stadgas, att motbok med skatteförmedlingskassa skall utmärkas på sådant sätt, att densamma tydligt skiljes från andra motböcker.

Föredragande departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Den av de sakkunniga föreslagna ändringen i förordningen angående postsparbanken synes böra genomföras. Därest så sker, torde böra övervägas att

i administrativ ordning meddela bestämmelser om att de för skatteförmedlingskassorna avsedda postsparbanksböckerna skola hava sådan utstyrsel, att de kunna tydligt skiljas från andra sådana motböcker.

De skäl, som av de sakkunniga åberopats för ändringen i förordningen angående postsparbanken, synas tala för att motsvarande ändring vidtages i banklagen. I enlighet härmed har inom finansdepartementet upprättats förslag till lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen om bankrörelse. Förslaget innefattar jämväl viss ändring av gällande bestämmelser om skyldighet för bankaktiebolag att göra anteckning i motbok angående tillgodohavanden å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning; till denna fråga torde jag emellertid senare få återkomma.

Vad åter angår den i ett par remissyttranden väckta frågan om ändring av sparbankslagens bestämmelser rörande maximibelopp för insättningar synas mig vissa skäl tala emot en sådan ändring. Sparbankslagens bestämmelser äro nämligen redan nu betydligt mindre restriktivt hållna än motsvarande stadganden i förordningen angående postsparbanken och lagen om bankrörelse samt lämna för övrigt möjlighet till vittgående dispenser. Dessutom bör beaktas, att åtskilliga sparbanker ha en i förhållande till postsparbanken och affärsbankerna så pass obetydlig rörelse, att de icke torde böra i nu förevarande hänseende likställas med dessa. Med hänsyn härtill har jag icke ansett mig böra i detta sammanhang förorda någon ändring i det nyss återgivna stadgandet i sparbankslagen.»

Lagen angående ändrad lydelse av 22 och 23 §§ lagen om sparbanker, m. m.

Enligt 22 § första stycket lagen om sparbanker må sparbank ej driva annan inlåningsrörelse än å motboksräkning; dock att sparbank må för fyllande av tillfälligt penningbehov begagna kredit å löpande räkning eller kreditivräkning i riksbanken eller inländskt bankbolag eller annorledes upptaga lån. I 23 § första stycket stadgas, att insättning i sparbank skall antecknas i motbok, varjämte meddelas bestämmelser rörande motboks beskaffenhet m. m. Vidare föreskrives i 23 § andra stycket att, då medel som insatts i sparbank lyftas, anteckning därom skall ske i motboken. I stället för de i bokföringslagen föreskrivna dag- och inventarieböcker skall sparbank enligt 31 § första och andra styckena föra, bland annat, dels avräkningsbok för insättarna med upplägg för en var av dem ävensom ett årligt sammandrag av dessa avräkningar, därvid tillgodohavanden, som för en och samma insättare innestå å olika motböcker, skola föras å skilda upplägg, dels ock register å sparbankens insättare. Sparbank skall jämlikt 31 § tredje stycket tillse, att genom hänvisningar i avräkningsboken eller anteckning i registret å insättare sammanlagda beloppet av en och samma insättares tillgodohavanden lätt kan fastställas.

Enligt § 2 mom. 2 förordningen angående postsparbanken skall vid första

insättning, för såvitt icke Kungl. Maj:t föreskrivit annat förfaringssätt, till insättaren utan avgift utlämnas en motbok, utfärdad till förmån för den, för vilken insättningen ägt rum.

Enligt 52 § andra stycket lagen om bankrörelse skall insättning å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning antecknas i motbok, som utlämnas till räkningshavaren.

I sitt yttrande över betänkandet med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor har *svenska sparbanksföreningen* i fråga om den skatteförmedlingsverksamhet, som kan komma att utövas av sparbankerna, anfört:

Enligt sparbankslagen skall motbok finnas för varje räkningshavare. Denna bestämmelse medför redan nu för det kollektiva småsparandet onödiga tekniska svårigheter och skulle kunna för skatteförmedlingsrörelsen innebära allvarliga olägenheter. Särskild motbok saknar för de nu nämnda rörelsegrenarna all praktisk betydelse och har uteslutande karaktären av en ren formalitet, enär den regelmässigt förvaras av sparbanken och aldrig kommer i kontoinnehavarens hand. Föreningen anser det därför vara en viktig förutsättning för rörelsens handhavande, att sparbankslagen så ändras att särskild motbok icke behöver förekomma när det gäller skatteförmedlingskassor och de för det kollektiva sparandet sedvanligen tillämpade sparformerna. Föreningen vill i detta sammanhang erinra om att i postsparbanksrörelsen utfärdande av särskild motbok i sådana fall icke behöver ske.

Föredragande departementschefen har i ärendet anfört följande:

»De ur sparbankslagstiftningen nyss refererade bestämmelserna om motbok förutsätta — vilket för övrigt framgår av själva benämningen — att motboken skall innehavas av insättaren. Därest en sparbank antages till erkänd skatteförmedlingskassa samt gentemot de vid ett företag anställda åtager sig att med belopp, som inflyta genom löneavdrag, förmedla betalning av skatter och måhända även hyror, försäkringspremier, räntor och amorteringar m. m., kan det dock icke gärna ifrågakomma, att var och en av de anställda skall inneha en motbok, däri såväl insättningar som utbetalningar för hans räkning antecknas. Är den anställde veckoavlönad, skulle ju detta innebära, att han finge besöka banken en gång i veckan och därjämte vid varje tillfälle då banken skulle verkställa en utbetalning för hans räkning. Därmed vore syftet med förmedlingsverksamheten i viss mån förfelat.

De sparbanker, vilka redan ägna sig åt intressekontorsverksamhet, utfärda därför visserligen motbok åt envar till verksamheten ansluten person, men dessa motböcker ligga ofta kvar hos banken, som vid varje in- och utbetalningstillfälle verkställer vederbörliga anteckningar i motböckerna. En sålunda hos banken kvarliggande motbok fyller otvivelaktigt icke sitt syfte. De kostnader, som åsamkas banken för anskaffning och förvaring av samt verkställandet av vederbörliga införingar i ett kanske mycket stort antal sådana motböcker, måste därför anses vara onödiga.

Vid den nu planerade utbyggnaden av skatteförmedlingsverksamheten har man räknat med en betydande medverkan från sparbankernas sida. Det bör

då enligt min mening icke ifrågakomma att bibehålla bestämmelser, vilka för sparbankerna skulle medföra onödiga kostnader till ganska avsevärda belopp. Jag har därför låtit inom finansdepartementet upprätta förslag till vissa ändringar i 22 och 23 §§ sparbankslagen.

Från regeln i 22 §, att sparbank ej må driva annan inlåningsrörelse än å motboksräkning, gäller för närvarande visst undantag för det fall att sparbanken tillfälligtvis behöver upptaga lån. Enligt förslaget stadgas för en till erkänd skatteförmedlingskassa antagen sparbank ytterligare det undantaget, att kassan må enligt därför gällande bestämmelser mottaga för betalningsförmedlingen avsedda medel. Då sistberörda författningsbestämmelser — enligt deras nu föreslagna avfattning — icke stadga skyldighet för skatteförmedlingskassa att föra motboksräkning och då det i 1 § förslaget till förordning om erkända skatteförmedlingskassor förutsättes att sådan kassa kan förmedla betalning av jämväl annat än utskylder, innebär den föreslagna nya lydelsen av 22 § sparbankslagen rätt för sparbank, som antagits till erkänd skatteförmedlingskassa, att driva den ifrågavarande verksamheten annorledes än med begagnande av motboksräkning.

Enligt förslaget ha vidare 23 § första stycket första punkten och andra stycket erhållit sådan ändrad lydelse, att motbokstvånget icke skall gälla i fråga om medel, som till erkänd skatteförmedlingskassa antagen sparbank mottagit i och för betalningsförmedlingen, ävensom att, då medel som insatts å motboksräkning lyftas, anteckning därom skall ske i motboken. Anledningen till och innebörden av dessa ändringar framgår av det nyss anförda.

Någon ändring av bestämmelserna i 31 § angående sparbanks bokföring torde icke i detta sammanhang vara erforderlig. Av bestämmelsen i första stycket om avräkningsbok för insättarna, jämförd med bestämmelsen i tredje stycket, lärer nämligen framgå, att jämväl av skatteförmedlingsrörelsen omfattade tillgodohavanden skola, åtskilda från övriga tillgodohavanden, vederbörligen bokföras.

Icke heller synes i detta sammanhang erfordras någon ändring i förordningen angående postsparbanken. Från nämnda förordnings bestämmelser rörande motbok kan Kungl. Maj:t meddela dispens.

Bankaktiebolag, som antagits till erkänd skatteförmedlingskassa, har visserligen möjlighet att placera de från kassans medlemmar influtna medlen å för de olika medlemmarna öppnade checkräkningar i stället för å motboksräkningar. Emellertid bör beaktas att de sparbanker, som för närvarande driva skattekasserörelse, i regel tillgodoräkna medlemmarna gängse inlåningsränta å deras tillgodohavanden. Då så kan antagas bliva fallet jämväl i fortsättningen torde det — för att icke bankbolagen skola i konkurrenshänseende bliva sämre ställda än sparbankerna — vara lämpligt att även bankbolagen beredas tillfälle att, i de fall då vederbörande bank blivit antagen till erkänd skatteförmedlingskassa, placera medlemmarnas medel å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning. En förutsättning härför är, såsom av det förut anförda framgår, att undantag från motbokstvånget stadgas för dylika fall. Det tidigare omförmälda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 52 §

lagen om bankrörelse innefattar jämväl förslag till sådana undantagsbestämmelser.

Ifrågavarande undantagsbestämmelser torde böra gälla även i sådana fall då till erkänd skatteförmedlingskassa antagits av sparbank eller bankbolag inrättat avdelningskontor.»

I anledning av vissa av *lagrådet* gjorda erinringar mot ifrågavarande lagförslag har *föredragande departementschefen* anfört följande:

Beträffande förslagen till lag om ändring i banklagen och i sparbankslagen har lagrådet uttalat, att även i de fall, då av bankaktiebolag eller sparbank bedriven skatteförmedlingsverksamhet utövades vid och genom avdelningskontor, till erkänd skatteförmedlingskassa borde antagas, icke avdelningskontoret, utan bankbolaget respektive sparbanken. Anledningen till att de remitterade förslagen utformades med utgångspunkt från att avdelningskontor skulle kunna antagas till erkänd skatteförmedlingskassa var den, att det i viss utsträckning torde bliva de olika avdelningskontoren som komma att fungera som skatteförmedlingskassor. Emellertid torde i praktiken samma resultat kunna vinnas, därest till skatteförmedlingskassa antages bankbolag respektive sparbank vid dess avdelningskontor å viss ort. Vid sådant förhållande har jag icke något att erinra mot att lagförslagen jämkas i enlighet med vad lagrådet i förevarande hänseende anfört.

De ifrågavarande lagförslagen ha inom finansdepartementet blivit föremål för överarbetning under iakttagande av vad jag i det föregående anfört. Vissa redaktionella jämkningar ha samtidigt vidtagits i förslagen till lag om ändring i banklagen och i sparbankslagen.

Beträffande motiveringen i övrigt för de framlagda lagförslagen får utskottet hänvisa till propositionen (sid. 123—128).

Motioner angående ändring av förordningen om jordbrukets kreditkassor.

I samband med propositionen, i vad densamma hänvisats till bankoutskottet, har utskottet förehaft två inom riksdagen väckta likalydande, till utskottet hänvisade motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 197 av herr *Nilsson, Bror,* och den andra inom andra kammaren under nr 290 av herr *Pettersson* i Dahl jämte fyra andra av kammarens övriga ledamöter, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 17 för sin del beslutar sådan ändring i förordningen angående jordbrukets kreditkassor, att dessa i fråga om den föreslagna skatteförmedlingskasseverksamheten bli jämställda med övriga bankinrättningar.

Till stöd för detta yrkande anföres i motionen II: 290 i huvudsak följande:

Såväl affärsbanker som sparbanker kunna enligt förslaget till förordning om erkända skatteförmedlingskassor antagas till dylika, och vidare erhålla andra skatteförmedlingskassor rätt att anlita dessa bankinrättningar för sin verksamhet. Varje insättares tillgodohavande i en sparbank eller på sparkasseräkning i en affärsbank får enligt nu gällande bestämmelser icke överstiga ett visst belopp. Då en skatteförmedlingskassa kommer att behöva ha högre belopp innestående och det förutsättes, att medlemmarna skola till-

godoräknas vanlig inlåningsränta på sina tillgodohavanden, föreslås ändringar i dessa bestämmelser, så att begränsningen inte skall gälla för skatteförmedlingskassor. Ändringar föreslås såväl i lagen om bankrörelse av den 22 juni 1911 som lagen av den 29 juni 1932 om sparbanker jämte förordningen av den 21 juni 1922 angående postsparbanken.

Även jordbrukets kreditkassor mottaga insättning av sparmedel på sparkasseräkning, vilken verksamhet regleras av gällande förordning om jordbrukets kreditkassor. Det är då anmärkningsvärt, att någon ändring av motsvarande paragrafer i denna förordning icke föreslås i den nu framlagda propositionen. Det kan på grund härav uppstå tvivel om, huruvida jordbrukskassorna kunna antagas till erkända skatteförmedlingskassor och vidare om andra skatteförmedlingskassor kunna hos jordbrukskassorna insätta medel på sparkasseräkning till ett högre belopp, än som gäller för enskilda insättare.

Enligt vår mening bör i dessa här nämnda avseenden någon åtskillnad icke göras mellan jordbrukskassorna och andra bankinrättningar. Jordbrukskassorna böra helt jämställas med dessa.

Över ifrågavarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av bank- och fondinspektionen, varjämte utskottet anhållit, att svenska jordbrukskreditkassans styrelse ville avgiva och till utskottet inkomma med yttrande över motionen.

Bank- och fondinspektionen har anfört följande:

»I den proposition, som föranlett motionen, har föreslagits en ändring i gällande banklag, enligt vilken den däri givna begränsningen i fråga om storleken av tillgodohavande på sparkasseräkning eller därmed likartad räkning — fyra tusen kronor jämte upplupen ränta — icke skulle gälla beträffande erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande. Någon generell bestämmelse av liknande innebörd har däremot icke, såsom motionärerna synas göra gällande, föreslagits i fråga om sparbankslagen.

I gällande förordning om jordbrukets kreditkassor har stadgats samma begränsning som i banklagen i dess nu gällande lydelse för tillgodohavande på sparkasseräkning hos centralkassa. Motionärerna finna det anmärkningsvärt, att icke i jordbrukskasseförordningen föreslagits samma undantag från insättningsbegränsningen som föreslagits i fråga om banklagen. Motionärerna anse det på grund därav kunna uppstå tvivel om huruvida jordbrukskassorna kunna antagas till erkända skatteförmedlingskassor samt huruvida andra skatteförmedlingskassor kunna hos jordbrukskassorna insätta medel på sparkasseräkning till högre belopp än det som kan medgivas för enskild insättare. Motionärerna förmena, att i nämnda avseenden någon åtskillnad icke bör göras mellan jordbrukskassorna och andra bankinrättningar och hemställa om vidtagande av sådana ändringar, varigenom jordbrukets kreditkassor i fråga om den föreslagna skatteförmedlingskasseverksamheten bleve jämställda med övriga bankinrättningar.

Motionärerna beröra sålunda till en början om också endast i förbigående frågan om jordbrukskassorna kunna antagas till erkända skatteförmedlingskassor. Denna fråga står i direkt samband med det förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor, som redan varit föremål för riksdagens behandling. Med hänsyn därtill skulle inspektionen kunna förbigå detta spörsmål. Inspektionen kan emellertid icke underlåta att framhålla att även om enligt förordning om erkända skatteförmedlingskassor formell möjlighet skulle kunna förefinnas för jordbrukskassa att bliva erkänd såsom skatteförmedlingskassa, jordbrukskassorna i mycket stor omfattning sakna den

organisation och den allmänna erfarenhet, som måste fordras för dylikt erkännande. Detta omdöme gäller däremot icke om centralkassorna. Inspektionen vill emellertid ytterligare framhålla, att det torde vara tveksamt, om sådant erkännande av jordbruks- eller centralkassa kan ske med hänsyn till stadgandena i första stycket av 29 och 57 §§ förordningen den 5 juni 1942 om jordbrukets kreditkassor.

Huvudspörsmålet i motionerna är emellertid, huruvida ett sådant undantag från bestämmelsen i jordbrukskasseförordningen om högsta belopp för tillgodohavande å sparkasseräkning, som föreslagits i fråga om banklagen, bör införas även i jordbrukskasseförordningen. Till en början bör därvid, i anledning av ordalydelsen i motionerna, framhållas, att jordbrukskassorna över huvud taget icke äro berättigade att för egen räkning mottaga inlåning. Denna är inom jordbrukskasserörelsen förbehållen centralkassorna, låt vara att jordbrukskassa äger att såsom ombud för centralkassa förmedla inlåning för dennas räkning. De medel, som skulle tillföras centralkassorna genom insättning från skatteförmedlingsverksamheten, äro emellertid av sådan art, att de knappast skulle lämpa sig till användning för jordbrukskasserörelsens ändamål, och de periodvis inträffande uttagen av dylika medel skulle kunna föranleda ogynnsamma påfrestningar på centralkassornas likviditet. En särskild åtgärd för att möjliggöra ökat tillflöde av sådana medel synes därför icke lämpligen böra vidtagas. Det synes vara att antaga, att samma synpunkter i någon mån föranlett, att ett generellt undantag från sparbankslagens stadgande i förevarande begränsningshänseende icke ansetts böra införas i fråga om insättning av skatteförmedlingskassa.

Av nu anförda skäl avstyrker bank- och fondinspektionen bifall till de i förevarande motioner framställda yrkandena.»

Styrelsen för svenska jordbrukskreditkassan har i sitt yttrande tillstyrkt bifall till motionerna.

De sakkunniga ha i sitt betänkande (sid. 75) beträffande frågan om medverkan från jordbrukets kreditkassor i skatteförmedlingsrörelsen anfört följande:

»I enlighet med departementschefens direktiv hava de sakkunniga även undersökt, huruvida medverkan skulle kunna vinnas av jordbrukets kreditkassor. Det har emellertid visat sig, att dessa kassors organisation och struktur icke lämpar sig för en dylik medverkan. Desamma omfatta ju endast självständiga företagare, icke hos dessa företagare anställda personer, men det är ju främst dessa sistnämnda som man önskar nå. Med avseende å befolkningen å landsbygden, särskilt de arbetsanställda, synas emellertid sparbankerna kunna lämna en värdefull hjälp i förevarande avseende.

Dessutom är att märka, att statens intressekontor står öppet för alla och synes med särskild fördel kunna anlitas i de fall, då skattskyldiga icke hava tillgång till andra, mera lokalt betonade organ.»

Utskottets yttrande.

En väsentlig förutsättning för att skatteförmedlingsrörelsen skall kunna vinna ökad utbredning torde vara, att medverkan lämnas från postsparbanken, sparbankerna och affärsbankerna. Enligt förslaget skola dessa kreditinrättningar dels anlitas av skatteförmedlingskassor för deras verksamhet och dels själva kunna fungera såsom sådana kassor. För att kreditinrättningarna skola kunna fylla sina uppgifter i nämnda hänseenden erfordras emellertid — såsom utredningen ger vid handen — att vissa ändringar vidtagas i de för dem gällande författningsföreskrifterna. I sådant avseende föreslås i propositionen, att nuvarande begränsning av en och samma insättares tillgodohavande hos postsparbanken ävensom hos affärsbank å sparkasseräkning eller därmed jämförlig räkning icke skall gälla i fråga om erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande. Vidare föreslås, att ovannämnda kreditinrättningar icke skola behöva utfärda motbok beträffande medel, som kreditinrättningen mottager i egenskap av erkänd skatteförmedlingskassa. De förslag till ändringar i förordningen angående postsparbanken, i sparbankslagen och i lagen om bankrörelse, som i nu berörda hänseenden framlagts i propositionen, ha icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet får därför tillstyrka, att riksdagen antager nämnda förslag.

Vad härefter angår det i de likalydande motionerna I: 197 och II: 290 framställda yrkandet, att motsvarande ändringar skulle vidtagas i förordningen om jordbrukets kreditkassor, vill utskottet framhålla följande. Motionärerna synas närmast ha avsett, att den i förordningen nu föreskrivna insättningsbegränsningen icke skulle äga tillämpning å insättningar från erkänd skatteförmedlingskassa. De sakkunniga ha emellertid, såsom framgår av deras ovan återgivna uttalanden rörande medverkan från jordbrukets kreditkassor i skatteförmedlingsrörelsen, funnit varken lämpligt eller erforderligt, att dessa kassor anlitas för ifrågavarande ändamål. Enligt de sakkunnigas förmenande skulle de arbetsanställda å landsbygden, i den mån de ej ha tillgång till lokalt betonade organ, t. ex. en sparbank, kunna genom anslutning till statens intressekontor ordna sin utskyldsbetalning. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av den avvisande ståndpunkt, som bank- och fondinspektionen intagit till det i motionerna väckta förslaget, har utskottet icke funnit skäl förorda någon ändring i förordningen om jordbrukets kreditkassor. Någon större olägenhet torde icke uppkomma härigenom. I varje fall lärer man kunna utgå från att Kungl. Maj:t kommer att för riksdagen framlägga förslag till erforderliga författningsändringar, därest erfarenheten skulle visa, att jordbrukets kreditkassor kunna ha en uppgift att fylla i skatteförmedlingsrörelsen, som icke kan tillgodoses inom ramen för de nuvarande författningsbestämmelserna. I frågans nuvarande läge anser sig utskottet i likhet med bank- och fondinspektionen böra avstyrka bifall till de i ämnet väckta motionerna.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må antaga vid propositionen nr 17 fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken,

2) lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse samt

3) lag angående ändrad lydelse av 22 och 23 §§ lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker;

B) att förevarande motioner I: 197 och II: 290 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 april 1943.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Åkerberg, Nordenson, Sundvik, Sylwan, Ohlin, Leander, Lindbärg* och *Elofsson* i Vä*;

från andra kammaren: herrar *Paulsen, Andersson* i Falkenberg, *K. A. Westman, Andersson* i Munkaljungby, *Eriksson* i Sandby, *Westerdahl*, Ericsson* i Kinna och *Malmborg**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

487710. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1943.